

Elevers delaktighet på idrottslektionen

- en intervjustudie utförd bland elever i årskurs 9

Helena Herrala

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 152:2012

Utbildningsprogram: 2010-2015

Seminariehandledare: Bengt Larsson

Examinator: Rolf Carlson

Sammanfattning

Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att finna en större förståelse av elevers icke – deltagande i undervisningen av idrott & hälsa.

- Vad finns det för skäl som gör att eleven inte är med på idrottslektionen?
- Hur påverkar detta andra elever, även lärare, enligt dem?
- Hur upplever eleverna nivån på lektionerna?
- Vad har eleven för erfarenheter av idrott?

Metod

En kvalitativ intervju genomfördes på tre slumpvis utvalda elever i årskurs 9, med hjälp av så kallade halvstrukturerade intervjuer. Eleverna intervjuades individuellt, utanför idrottshallen och under en dag då de inte hade idrott på schemat. Etiska aspekter har följts under hela intervjuerna och under resultatdelen.

Resultat

Den största faktorn som upptäcktes i resultatet var elevernas nivå på KASAM, som visade sig vara väldigt låg. Eleverna tyckte inte idrott var särskilt roligt och de hade problem med kroppsidealet inför sina klasskamrater. Skillnaden, enligt eleverna, från att ha varit delaktig i undervisningen tidigare har varit att deras kroppar har börjat utvecklas mer ju äldre de blir, vilket tar tid till att vänja sig. De skapar sig en bild innan att de andra eleverna ser ned på dem, både i genomförande och utseende. Eleverna behöver skapa en högre självkänsla och ett bättre självförtroende för att kunna vara med under idrottslektionerna.

Slutsats

I början av arbetet fanns det en vision om vad som kunde vara orsaken till varför elever inte var delaktiga på idrottslektionerna. Det kunde bero på kroppsideal och intresse, men efter denna undersökning upptäcktes det att orsakerna kan vara så mycket mer.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Teoretisk bakgrund	2
2.1 Tidigare forskning	3
2.2 Teoretiska utgångspunkterna	4
2.3 Lgr 11	6
3. Syfte	6
3.1 Frågeställningar	6
4. Metod	7
4.1. Urval	8
4.2 Tillvägagångssätt	8
4.3 Bortfall	9
4.4 Tillförlitlighetsaspekter	9
4.5 Etiska aspekter	10
5. Resultat	11
5.1 Intervju – Elev 1	11
5.2 Intervju – Elev 2	12
5.3 Intervju – Elev 3	12
5.4 Analys av intervjuer	13
6. Diskussion	15
6.1 Avslutande reflektion	16
6.2 Slutsats	19
Källförteckning	20

Bilaga 1 - Intervjufrågor

Bilaga 2 - Intervjuer

Bilaga 3 - Litteratursökning

1. Inledning

För min egen del har jag alltid sett fritidsaktiviteter och motion som ett naturligt sätt att röra på sig. Jag har själv alltid rört på mig under hela min uppväxt och har alltid tyckt att det är ett roligt sätt att aktivera sig på, inte bara på fritiden utan även i skolan tillsammans med sina klasskamrater.

Jag har alltid tyckt att idrott och hälsa är skoldagens höjdpunkt, men det finns möjligen flera elever som inte tycker som jag och tycker helt tvärtemot. När jag har varit ute på min praktikplats under verksamhetsförlagda utbildningen har jag kunnat se en del bristande motivation bland eleverna, främst i de äldre årskurserna. Jag fick mig en tankeställare när jag observerade och lade märke till att samma elev *glömde* sina gympakläder flera lektioner efter varandra, utan att ha någon större orsak till varför. Det finns andra orsaker, såsom att det ofta är samma elev eller elever som är ombytta, men står stilla på lektionerna och inte var särskilt aktiv eller att samma tjej sa att den inte kunde delta på grund utav menstruation som denne skylt på flera gånger på samma månad. Anledningarna eleverna har för att inte delta på idrottslektionerna kan betraktas som bortförklaringar för andra bakomliggande orsaker, så som sociala, kulturella, fysiska och psykiska besvär möjligtvis, men det är svårt att ta ett beslut eftersom alla individer är olika och det är svårt och säga vad som är rätt och fel. Om jag som idrottslärare kan förstå denna bakomliggande orsak, kan det möjligen bli förändring i det när och hur jag ska bemöta mina framtida elever. På detta sätt kan vi idrottslärare möjligen förebygga den negativa syn eleverna har på idrott och försöka anpassa lektionen för att alla ska på något vis känna sig bekväma. Ett sätt att förebygga och skapa större trygghet för eleverna att de är aktiva både i skolan och möjligen utanför också. Vi måste självklart inse att alla individer är olika, men att hitta ett samband mellan dessa kan förebygga inaktivitet på skolidrotten. Med hjälp utav intervjuer med några elever ska jag ta reda på vad orsakerna kan vara för elevernas negativa syn på idrott och hälsa.

Jag ska undersöka hur det kommer sig att vissa elever inte är delaktiga på idrottslektionerna. Vilka orsaker finns för att eleverna inte deltar? Är det tråkigt att delta på idrottslektionerna? Varför? Kan eleverna inte delta på lektionerna på grund utav skada?

Jag väljer att göra denna undersökning eftersom att jag tycker att detta är ett viktigt ämne i skolan, viktigt att eleverna deltar i idrottsundervisningen, framförallt de elever som inte är aktiva på fritiden, har ingen särskild fritidsaktivitet som intresserar dem. Detta gör

skolidrotten betydligt mycket viktigare då alla individer behöver vardagsmotion för att må bra.

Min första tanke var att undersöka mobbning under idrottslektionen, vilket utvecklades till att det möjligen kan vara orsaken till elevens icke- deltagande och detta skall undersökas. Kanske kan eleverna tycka att det är alldeles för höga krav på lektionerna, att de känner att de inte lyckas uppnå kraven som lärare har på eleverna.

När jag nu ser detta ur två olika perspektiv, både barnsperspektiv, hur läraren ser på situationen, samt barnets perspektiv, hur eleven ser på situationen, så kan jag se nu ur barnsperspektiv, att det är ofta samma som är borta från idrottslektionerna på grund utav olika orsaker. När jag själv har varit elev och deltagit under lektionerna, har jag inte observerat om det är samma person eller personer som har varit borta från lektionen eller suttit vid sidan av och inte varit ombytt.

2. Teoretisk bakgrund

Under våren 2010 undersökte Skolinspektionen 172 skolor i Sverige, ungefär 300 idrottslektioner inom just idrott och hälsa för högstadiel elever i årskurs 7-9. De som observerade lektionerna kom oanmälda till skolan för att inspektera elevernas deltagande på skolorna, vilka aktiviteter som gjordes på lektionerna och om lärarna var behöriga. Efter dessa observationer kunde de konstatera att var femte elev inte deltog på idrottslektionen. Denna tillsyn bevisade bara några små skillnader mellan killar och tjejers icke deltagande. När undersökningen gjordes under 2003 var det större skillnad på tjejer och killars deltagande på idrottslektionerna, då 36 % av tjejerna i årskurs 9 angav att de sällan eller aldrig varit närvarande på idrottslektionerna, medan killarna var bara 14 %. Dessa skolor som Skolinspektionen undersökte var nästan två procent av samtliga elever delvis eller inte alls delaktig på lektionerna enligt lärarna. De tycker att lektionerna skall kunna anpassas bättre efter elevernas behov. Alla elever ska ha rätten att kunna delta på lektionerna. I undersökningen möttes Skolinspektionen av väldigt mycket bollspel. Detta kan resultera i att de elever som utövar idrotten vid sidan av skolan tycker att detta är väldigt roligt. De andra eleverna som utövar någonting annat eller ingenting alls kan medföra att eleverna inte deltar på dessa lektioner. Detta kan vara en av orsakerna till delaktigheten i skolorna runt om i Sverige. Vid hälften av dessa besökta lektioner hade läraren inget speciellt syfte eller mål med

lektionen. Om lärarna skulle ha det skulle möjligheten till elevernas deltagande skapa större förståelse för varför de gör detta. Varför väljer lärare att använda sig mycket utav just bollspel? Det kan bero på att detta är något läraren själv utövat eller utövar och använder detta just för att den vet hur det går till, pedagogen känner sig trygg i just det. Det kan även bero på eleven som möjligen påverkar pedagogens val av aktivitet på lektionen, eftersom det är något de tycker om att göra eftersom de utövar detta på fritiden. Det kan också vara en slags tradition bland läraren som gör att den utövar detta på dens lektioner (<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Regelbunden-tillsyn> 2011-11-13).

Larsson och Redelius (2004) säger att flera av eleverna upplever att de inte kan, att det är ansträngande, hemskt och tråkigt med lektioner i idrott och hälsa. Detta kan vara en stor, bidragande orsak till att eleverna inte deltar på idrottslektionerna. Enligt Larsson och Redelius pekar det på att det finns mycket som tyder på att det kan vara betygssättningen som gör eleverna tvivelaktiga, både på sig själv och sin förmåga att kunna delta.

Alla lärare har olika förutsättningar då idrottshallarna är olika stora samt vilken utrustning de har tillgång till. Enligt Sandahl (Redelius 2004) kan det vara så att bara inredningen i gymnastiksalen kan påverka både lärare, elever och lektionens innehåll. Linjerna på golvet som är utritade för olika bollsporter samt målburar som är placerade efter väggarna kan sända ut medvetna eller omedvetna signaler om vilken aktivitet som borde göras. Där av är det möjligen inte så konstigt att just bollspel är så pass användbart i skolorna, vilket just är dominerande i skolorna, vilket kan göra att det blir en stark betoning på prestation och tävlan och just därför väljer flera elever att inte delta på lektionerna. Det är väldigt viktigt att prova på flera idrottsaktiviteter för att kunna se vad som passar eleverna. Skolan ska försöka anpassa lektionerna för alla elever. Skolinspektionen (2010) anser att elever som är intresserade och ägnar tiden åt till exempel dans får inte tillgodose detta på samma sätt som bollspelare. Detta kan få dessa elever omotiverade till att delta på lektionerna.

2.1 Tidigare forskning

I en tidigare studie har forskarna kommit fram till att individer som är missnöjda med sin kropp exempelvis, har en negativ inställning till idrott, uppfattar sig själva ha en låg förmåga, befinna sig i en miljö som generellt sett är tävlingsinriktad och tävlingsinriktade elever samt att eleverna känner en social press som kan leda till oro i samband med lektioner om idrott

och hälsa (Lodewyk, Gammage & Sullivan, 2009). Sådana faktorer kan ha en större påverkan på elevernas framtid, ha en negativ påverkan på hur aktiva de är på sin fritid. Elever som upplever låg självkänsla och oro inför idrott och hälsa, är möjligen mindre motiverade till att höja sin nivå av fysisk aktivitet i skolmiljön (Lodewyk, Gammage & Sullivan, 2009).

En annan studie som tidigare gjordes, har forskarna studerat 625 elever mellan 14-18 år om verbal och icke-verbal feedback från lärarna och vad detta kan betyda för elevernas inre motivation. Resultaten i denna studie visar att eleverna, efter att fått uppmärksammas beröm angående deras prestation, upplevde att den positiva feedbacken var den största orsaken till elevernas inre motivation inom idrott och hälsa. Icke-verbal feedback visade motsatsen, att den inte bidrog till med några skillnader för elevernas motivation. Resultatet påpekade även att tidigare forskning har visat att positiv feedback ger ökad inre motivation bland eleverna (Hagger & Chatzisarantis, 2007).

En tredje studie har visat att elevernas deltagande i idrott och hälsa är mer tydligt där på grund utav ombyte och närvaro i det praktiska ämnet i jämförelse med de teoretiska lektionerna. Hur kan vi få samtliga elever att vara aktiva på idrottslektionen samt hur kan lärarna nå de elever som tycker mindre bra om ämnet? Samtliga lärare har svarat i en intervju att mycket tid går åt att tala enskilt med eleverna som inte är delaktiga på idrottslektionerna. Två av lärarna lyfter fram betyg och utvärdering i denna diskussion (Meckbach, 2004). Meckbach har tolkat detta genom att se att lärarna i studien måste öka motivationen, uppmuntra samt nå fram till sina elever på ett sätt som får de att känna sig trygga. Hon har även en åsikt om att lärarna måste planera och individanpassa undervisningen.

2.2 Teoretiska utgångspunkter

Inom min undersökning har jag använt mig av begreppet KASAM, Känsla av sammanhang, av Aaron Antonovsky för att analysera och tolka min studie jag kommer fram till. Anledningen till att jag valde att använda mig utav begreppet KASAM är för att det är ett verktyg för att förklara och tolka elevernas uppfattningar om just idrott och hälsa. Jag kommer använda mig utav hans begrepp *begrifflighet*, *hanterbarhet* och *meningsfullhet*. Dessa begrepp är kopplade till Antonovskys Känsla av sammanhang.

Enligt Britta Thedin Jacobsson (2004) är det viktigt att få eleverna att delta på idrottslektionerna. Faktorer som kan påverka oss, människors upplevelser av hälsa påverkar

även elevernas upplevelser av idrottsämnet. Antonovsky identifierade tre teman, begriplighet, hanterbarhet samt meningsfullhet. Beroende på i vilken utsträckning individen känner i dessa teman, påverkar detta hur hög KASAM individen har (Antonovsky 2005). Faktorer som kan påverka *begriplighet* är om informationen är ordnad, sammanhängande, tydlig och strukturerad eller om den helt enkelt är tvärtemot, oordnad, kaotisk, slumpmässig eller oförklarlig. Detta är för att se hur en individ känner förnuftsmässig gripbarhet (Antonovsky 2005). Just detta kan vi koppla till idrottslektionen i skolan där idrottsläraren måste förklara för eleverna vad undervisningen ska innehålla och på vilket sätt den är uppbyggd. Detta innebär i praktiken att läraren bör redogöra för eleverna vad som ska göras, hur det ska göras och varför med hänsyn till ramfaktorer såsom material, elevgrupper och lokal (Jakobsson 2004).

Hanterbarhet definierar Antonovsky (2005) hur en individ upplever sina resurser att möta de krav som denne ställs emot. Jakobsson relaterar detta till idrottsundervisningen, att eleverna hanterar sina egna resurser, såsom psykiska, fysiska och sociala, men också se till att eleverna har tillgång till rätt utrustning för att kunna vara delaktig i undervisningen. Resurser i skolan kan även vara till hjälp vid sidan av skolan och även för vänner och familj (Jakobsson 2004). I ämnet idrott och hälsa bör idrottsläraren försöka anpassa lektionen efter elevens nivå, så att eleven kan känna sig trygg och att ha känslan av att kunna hantera uppgiften på ett bra sätt. Det kan vara bra ur elevens perspektiv att ha bra och genomtänkta övningar till rätt utrustning för att ge eleven en större chans att känna av att lyckas (Jakobsson 2004).

Den tredje komponenten från KASAM begreppet är *meningsfullhet*, betraktas som teorins motivationskomponent, och med detta rör en individs motivation inför en uppgift och att detta är skapat av erfarenheter genom hela livet (Antonovsky 2005). I skolmiljön kan detta relateras till idrottslektioner där läraren utformar skolmiljön till mer engagerande, lustfyllt och mer utmanande för eleverna, utöver elevernas tidigare erfarenheter och förväntningar. Lärarna ska försöka skapa ett intresse för fysisk aktivitet kan öka elevernas känsla för meningsfullhet (Jakobsson 2004).

2.3 Lgr11

I den nya läroplanen lyfter de fram att elever ska ha möjlighet att utveckla sin allsidiga rörelseförmåga och ett intresse för att vara fysiskt aktiv. Eleverna ska få möta olika slags idrotter för att möjligen ge eleverna chansen till att hitta något de tycker om. Eleverna ska kunna få vara med och planera lektioner för att känna större delaktighet. Det ska finnas möjligheter för elever att vistas både inom- och utomhus under olika årstider. I Lgr11 påpekas även hur elevernas val av idrott kan påverkas av andra faktorer, till exempel kön. Samtidigt i undervisningen skall det skapas förutsättningar för att alla elever skall kunna delta under fysisk aktivitet samt att de får öva sig till en god kroppsuppfattning och tro på sig själv och sin fysiska förmåga. Genom idrottsundervisningen ska eleverna få lära sig hur de kan samarbeta och hur de hittar en respekt för varandra. Eleverna ska få möjlighet att lära sig att utveckla sina kunskaper om hur man kan påverka sin fysiska förmåga samt hur de kan påverka och förändra sin hälsa genom hela livet. Eleverna ska ha förmåga att lära sig att röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang (Skolverket 2011).

3. Syfte

Syftet med denna studie är att finna en större förståelse av elevers icke – deltagande i undervisningen av idrott & hälsa.

3.1 Frågeställningar

Vid intervjuerna med de fyra eleverna har jag utgått från följande frågeställningar:

- Vad finns det för skäl som gör att eleven inte är med på idrottslektionen?
- Hur påverkar detta andra elever, även lärare, enligt dem?
- Hur upplever eleverna nivån på lektionerna?
- Vad har eleven för erfarenheter av idrott?

4. Metod

För att kunna belysa mitt område har jag valt att använda mig av den kvalitativa metoden. För att kunna genomföra intervjuerna har jag slumpvis valt ut elever jag själv ansett möjligen skulle kunna ge mig bra svar på mina frågor. Dessa elever utsågs ej vara delaktiga i undervisningen. I en kvalitativ intervju går det ut på att förstå den intervjuades känslor och tankar samt vilka erfarenheter den har utifrån de frågor jag ställer.

Jag har genomfört så kallade halvstrukturerade intervjuer (Hartman 2004). Med det menas att jag har använt mig av en högre grad av standardisering, vilket innebär att frågorna är bestämda i förväg och att ordningen på frågorna är ungefär densamma i varje intervju. En lägre grad utav strukturering betyder att svaren på frågorna är relativt öppna och att den intervjuade har stor möjlighet att formulera sig fritt i sina svar.

Jag valde medvetet att välja en dag där intervjupersonerna inte hade någon idrott och såg till att göra det någon annanstans än i idrottshallen, eftersom det skulle möjligen kunna påverka elevens svar att befinna sig i lokalen där den inte känner sig särskilt bekväm i. Sedan ville jag även att samtliga intervjuer skulle ha samma förutsättningar för att få så ärliga svar som möjligt. En negativ del som kan påverka den intervjuades svar kan vara intervjuarens kroppsspråk, ansiktsuttryck, tonfall eller möjligen ordval på ett sätt som får den intervjuade att medvetet eller omedvetet veta vad denne skall svara, vilket kan innebära att svaren inte blir helt ärliga, såkallat intervjuareffekten (Stukát, 2005). Detta var något jag försökte att undvika samt att inte ställa för ledande frågor, då jag försökte få mina intervjuer väldigt avslappnade och att jag genomförde de likadant för dem alla.

Anledningen till att jag valde att använda mig utav en kvalitativ metod med intervjuer var för att jag möjligen kan få mer ärligare svar och elevernas syn på det hela, hur de kan bli motiverade eller omotiverade. Sedan får de tala fritt om ämnet, att jag som intervjuare inte har ett färdigt svar för respondenten eller att ha några svarsalternativ som i en enkät. Det jag ansåg att välja en halvstrukturerad intervju var att jag tror att det skulle kunna, på ett mer djupgående sätt, få fram mer information än om jag hade delat ut enkäter till ett flertal elever (Stukát, 2005). Intervjuerna spelades in efter att jag frågat den intervjuade personen om lov och därefter transkriberades samtliga intervjuer och har tagit fram det relevanta för min studie.

4.1 Urval

Min studie har genomförts på en grundskola i Södermanlands län, i en mindre kommun. Anledningen till att jag valde denna skola var på grund av att jag har min versamhetsförlagda utbildning där och att det är den enda högstadieskolan i den kommunen. Jag valde att genomföra min studie där eftersom det kändes redan som en trygghet samt att jag befunnit mig där sedan tidigare och kände till både eleverna och skolmiljön, vilket gjorde det lättare för mig att genomföra min studie på deras skola. På den berörda skolan valde jag att intervjua fyra elever i årskurs 9, eftersom att jag som intervjuare inte behöver en målsmans godkännande att få intervjua, utan eleven tar beslutet själv om den vill delta i studien eller inte.

Mina utgångspunkter för urvalet var att eleverna i studien skulle gå årskurs 9 på den utvalda skolan. Sedan, genom min egen observation, fick jag fram fyra elever, oberoende av klass och kön delta i min studie, om de så ville. Urvalet skedde bland de elever som minst en gång inte valde att delta på idrott- och hälsalektionerna.

4.2 Tillvägagångssätt

Jag har genomfört samtliga intervjuer utanför idrottshallen och även sett till att det är när de inte har haft idrottslektion samma dag. Intervjuerna genomförde jag i ett tyst, separat rum i skolans bibliotek, enskilt med de elever som jag intervjuade. Jag valde ett mindre gruppum som inte skulle kunna ge någon större påverkan på eleven, varken av färger, möblering eller att det skulle påminna någonting om idrotten. Jag såg till själv att ha på mig helt neutrala kläder och inte idrottskläder som också kan påverka eleverna.

Jag valde att genomföra samtliga intervjuer personligen, där jag kunde ha en avslappnad konversation med den intervjuade. Jag tog kontakt med eleverna innan, de jag önskade få intervjua. Jag informerade dem om undersökningens syfte, att jag hade fastställda intervjufrågor, med följdfrågor om det så behövdes, att intervjun skulle ta cirka 15-20 minuter, att individerna skulle få vara anonyma i undersökningen och att de svarar så ärligt de själv vill samt svarar på det som är relevant för min studie. Jag tog hjälp av eleverna och de fick välja en plats på skolan där intervjun skulle genomföras, där jag hade önskemål om att genomföra dem i en lugn miljö där varken jag eller eleverna skulle känna sig otrygga eller bli påverkade av omgivningen. En intervju bör ske i en trygg och ostörd miljö, där båda känner sig bekväma (Stukát, 2005). Detta tycker jag att vi lyckades bra med.

4.3 Bortfall

När jag skulle genomföra dessa intervjuer blev fyra personer tillfrågade att vara med i dessa. Intervjuerna var inplanerade passande efter deras scheman och dagar då de inte hade idrottslektion. Under en av de planerade intervjudagarna insjuknade en av eleverna vilket innebar att jag fick ett bortfall på en person i denna studie. Tanken var att om detta skulle ske, skulle jag välja ut någon annan, men på grund av tidsbrist fann jag ingen mer tid till att hinna med en intervju till.

4.4 Tillförlitlighetsaspekter

Validitet innebär att man undersöker något man avser att undersöka. Ju bättre undersökningen visar det den anser att mäta, desto bättre validitet har undersökningen. På sättet man genomför en undersökning måste vara trovärdigt, vilket kallas reliabilitet. Metodens reliabilitet handlar om att resultatet skall vara densamma vid flera mätningar, oberoende av vem som genomfört intervjun (Patel & Davidson, 2003).

Begreppet generaliserbarhet besvarar frågan om resultatet i studien kan gälla även andra individer och inte bara de medverkande i undersökningen (Patel & Davidson, 2003).

Det är väldigt svårt att förhålla sig begreppen validitet samt reliabilitet i en mindre undersökning som jag har genomfört, men jag har försökt att göra undersökningen så trovärdig som möjligt. Generaliserbarhet är inte möjligt att använda i min undersökning eftersom jag har så få deltagare och kan därav inte relatera att andra elever möjligen skulle kunna ha samma orsak till det icke-aktiva deltagandet.

Att använda sig av en diktafon ansåg jag att reliabiliteten ökade, eftersom det kan vara svårt att hinna med att bara anteckna det intervjupersonen säger, samtidigt som jag som intervjuare ska försöka ställa mina frågor.

Min studie kan visa en liten bild av hur det kan se ut på skolor och vad eleverna har för orsak till att inte vara delaktiga på idrottslektionerna. Detta är ingenting jag skulle kunna relatera till att generalisera denna undersökning som helhet i Sverige, eftersom undersökningen är alldeles för liten för det. Anledningen till att studien inte är generaliserbar är för att antalet medverkande i undersökningen är alldeles för få. Hade det funnits mer tid till att göra en större undersökning, hade det varit fler skolor, elever och möjligen idrottslärare med i studien och tid behövs för att sammanställa all data samt att genomföra själva studien. Det är en

relativt stor process att sammanställa och registrera både intervjuer som enkäter i en kvalitativ studie, eftersom framförallt intervjuer som skall transkriberas och enkäter måste analyseras och sammanställas vilket kan kräva väldigt mycket tid av undersökningen (Stukát, 2005).

4.5 Etiska aspekter

När vi behandlar all forskning är det viktigt att ta hänsyn till de forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet, 2002). Forskningskravet innebär att våra tillgängliga kunskaper utvecklas och förbättras. Individskyddskravet innebär att alla medverkande individer i undersökningarna inte får kränkas, fysiskt bli skadade eller att fara illa på andra sätt till exempel. Dessa två krav ska alltid ställas mot varandra och jag kände i min undersökning att de elever jag valde att intervjua inte skulle fara illa på något sätt, men däremot få mina samt elevens kunskaper att förbättras som enligt forskningsprincipen.

Individskyddskravet delas in i fyra allmänna huvudkrav; informations-, konfidentialitets-, nyttjande- och samtyckekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet betyder att den intervjuande ska förklara, till de deltagande i undersökningen, vilket syfte den har. De medverkande har all rätt till att veta att deltagandet är frivilligt och att de har all rätt att avbryta sitt deltagande i undersökningen samt att de ska ha rätt till information om varför de är med och deltar och med vilka villkor de deltar (Vetenskapsrådet, 2002).

Konfidentialitetskravet betyder att alla deltagare i undersökningen har all rätt till konfidentialitet och att uppgifterna förvaras på ett säkert sätt så att ingen obehörig får tillgång till materialet. Individer ska inte kunna identifiera en person i undersökningen och dessutom bör de som är ansvariga skriva under om tystnadsplikt (Vetenskapsrådet, 2002).

Nyttjandekravet innebär att det material du samlar in skall bara användas till studien, för forskningsändamål. Uppgifter får inte användas till kommersiellt bruk eller att några beslut som kan påverka deltagaren utan dens medgivande (Vetenskapsrådet, 2002).

Samtyckekravet innebär att den som deltar i studien själv får bestämma om den vill delta. Forskaren måste ha deltagarnas samtycke om att de vill vara med i undersökningen. Skulle någon utav deltagarna vara under 15 år krävs det ett samtycke från dennes föräldrar.

Deltagaren har även här all sin rätt att avbryta sitt deltagande utan att det skulle få några negativa konsekvenser (Vetenskapsrådet, 2002).

Jag såg till att informera deltagarna innan intervjuerna om att detta var ett frivilligt deltagande, att de hade rätt att avbryta när de ville samt att de svarar på de frågor de känner för. Jag informerade eleverna om att de skulle få vara anonyma i studien och att materialet jag samlade in bara skulle användas till denna studie. När denna studie väl är klar finns möjligheten att jag sänder den till idrottsläraren på deras skola så att eleverna har möjlighet att ta del av studien.

5. Resultat

Jag börjar denna resultatdel med att sammanfatta vad jag har fått för svar från mina respondenter som deltagit i denna pilotstudie. Jag har inte tagit några uppgifter på eleverna så som namn då jag tänkt på de forskningsetiska principerna och jag nämner inga kön då jag inte anser det är relevant för denna studie.

5.1 Intervju - Elev 1

Denna elevs favoritämne i skolan är syslörd, eftersom det är ett praktiskt ämne och man behöver inte sitta still hela tiden och skriva eller liknande. Däremot idrott, som också är ett praktiskt ämne, är något eleven inte alls tycker om. Eleven tycker inte om att ha folk runt omkring sig som kan påpeka vad och hur eleven utför vissa saker under lektionens gång. Eleven har även knäproblem sedan tidigare vilket har gjort saken ännu mer tydlig att denne inte vill och kan delta under idrottslektionerna. Det är inga problem med kraven som lärarna sätter, utan det är alla andra runt omkring som är det som gör att situationen blir obekvämt. Omklädningsrummet är också ett problem, bara att byta om inför klasskamraterna är jobbigt, men de har även lektioner tillsammans med en annan klass, vilket gör att det blir ännu fler i omklädningsrummet, det vill säga, ännu jobbigare. Eleven är ändå med på idrotten, fast befinner sig då i skolans gym med en kompis vilket eleven tycker är kul och motiverande. Lärarna har försökt motivera eleven till att delta, men förut var knäproblemet en större orsak och det gick inte, men när det väl har blivit bättre har inte eleven orkat tagit tag i deltagandet i undervisningen.

5.2 Intervju – Elev 2

Eleven känner att denne inte har något emot idrott i sig och skulle gärna vara med på idrotten om inte eleven kände ett slags motstånd i kroppen som säger att denne inte vill delta på idrottslektionen. Dagen innan eleven ska ha idrott känner denne att det inte kommer vara några problem, men klarar inte av allt folk runt om kring. Eleven skolkar hellre och bryr sig inte om betyget i idrott. Läraren har stöttat eleven och kommit överrens med att denne får gymma på idrottslektionerna i skolans gym. När eleven är i idrottshallen känner denne en stor fokus på just kring sig, vilket känns jobbigt. Detta har flera elever tagit upp med rektorn och skolan gick med på att skapa en mindre grupp som får ha en 30 minuters lektion i veckan för att kunna visa upp för läraren vad de kan prestera, vilket eleven tycker är bra, men tycker ändå att rektorn kunde ha försökt anstränga sig lite till.

För eleven skulle det inte vara någon större skillnad om lektionerna var könsfördelade för eleven skulle känna blickar på sig ändå, eftersom de andra är sportfånar och de skulle se denne som dum i huvudet. Simningen i simhallen är könsfördelad och det var längesen eleven deltog i detta, men skulle kanske kunna följa med om denne visste att det är könsfördelat. Omklädningsrummet är något eleven hatar och är också en givande orsak till varför eleven inte deltar på lektionerna. Det blir ingen större påverkan på resten av eleverna i klassen då denne inte deltar, mer att flera undrar varför eleven inte deltar, men svarar kort och gott ”jag har egen gymnastik”.

5.3 Intervju – Elev 3

Eleven gillar både hemkunskap och bild som är mer praktiska ämnen där man får pyssla lite mer. Idrott däremot är inte alls intressant, det har det aldrig varit eftersom eleven känner sig verkligen inte som en idrottsmänniska. När eleven var yngre var inte idrott något problem, men när eleven blivit äldre börjar denne tänka mer på utseendet, känner sig inte bekväm med sig själv och känner sig överviktig vilket gör det jobbigt redan i omklädningsrummet. Denne trivs inte med sin kropp och vill därför inte visa upp den för alla andra. Eleven har kommit överens med läraren att få ta promenader under idrottslektionen. Förut var eleven nästan alltid med på idrotten, men när kroppen började förändras slutade eleven med deltagandet och tycker inte det alls är kul längre. Eleven har haft dialog med sin idrottslärare och de försöker ge henne ett godkänt betyg, så denne är med och visar upp sig så gott det går. Eleven tror att det möjligen skulle vara lättare att ha könsfördelade lektioner, men att omklädningsrummet

fortfarande skulle vara ett problem. Eleven kan tycka att lärarna ställer aningen för höga krav på dem och enligt eleven har lärarna försökt vara positiv och försökt få med eleven på lektionerna, men har nog gett upp hoppet och märkt att denne inte vill vara delaktig i undervisningen. Annars tycker eleven att idrott ser kul ut och skulle gärna vilja vara med.

5.4 Analys

När jag analyserar elevernas svar på mina frågor, upptäcker jag att begreppet KASAM går att koppla till dem. Eftersom dessa elever inte tycker det är särskilt roligt med idrotten, de har problem med att byta om och visa upp sig själva för sina klasskamrater, vilket betyder att de har lågt KASAM. Både mål att uppnå samt mål att sträva mot är Känsla av sammanhang, KASAM, som teori väldigt högaktuell och för att eleverna ska kunna bibehålla en god hälsa behöver alla KASAM's förutsättningar, begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, finnas hos eleverna.

I resultaten kan jag dra slutsatser att dessa elevers största hot till att inte vara deltagande under idrottsundervisningen är att när vi blir äldre blir vi mer kroppsmedvetna och det blir mycket betydelse om vad andra tycker om ens eget utförande och genomförande, ett såkallat lågt KASAM, låg självkänsla. Skolan bör hjälpa elever med lågt KASAM och att försöka formulera om sin negativa inställning till det positiva och försöka hitta lösningar istället för att se problem (Ulf H., Eva R., & Lena B. 2000).

En stärkande egenskap, som möjligen inte är allt för lätt att ha redan i tonåren, men som skulle vara en stärkande egenskap, att bli självständig. Att lära sig redan tidigt att ta ansvar för sig själv och för omgivningen samt att tro på sig själv för att på ett bra sätt kunna möta dess motgångar. Ett bra självförtroende och att eleven kan känna sig trygg i sig själv är väldigt bra.

Något som Aaron Antonovsky menar med *hanterbarhet*, i vilken grad man möter de krav som kan ställas på en själv i olika sammanhang, att man helt enkelt inte skall känna sig som ett offer i andra förhållanden, så som på idrottslektionerna, att man tycker att man blir orättvist behandlad, och detta händer nog samtliga individer, men som möjligen går ändå att reda ut (Ulf H., Eva R., & Lena B. 2000).

När jag ser på resultaten av min undersökning, ser jag en röd tråd mellan dessa elever om varför de inte deltar. Eleverna tycker att andra elever ser ner på dem, på hur de skulle kunna genomföra en övning, att visa upp sin kropp för andra verkar vara ett problem bland de frågade. När man som individ inte är riktigt trygg med sig själv och sin kropp blir det jobbigt att visa upp för andra och man får för sig att någon annan ser konstigt på en, även fast det inte

varje gång skulle behöva vara så. Elevens stora roll i skolan är att ta ansvar för sitt eget lärande och därför är det väldigt viktigt att det finns ett gott elevinflytande.

I kursplanen för Idrott och Hälsa så står bland annat detta:

Undervisningen ska

skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter och bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga (Skolverket, 2011).

Anledningen till att jag valde detta citat ur Lgr11 är för att jag kan relatera den till KASAM, som den är uppbyggd kring. Dessa elever som inte känner sig bekväma i undervisningen ska finna någon slags självkänsla, att inte bry sig så mycket om vad alla andra tycker, så länge läraren tycker att medverkandet är bra. Alla skall kunna vara delaktiga och ingen annan skall klanka ner på någon annan då den inte kan, men hur kan vi förhindra att detta verkligen inte uppstår? Lärarna är inte med överallt och kan inte se allt så lösningen borde hittas i en bättre sammanhållning bland klasskamraterna. Hjälpas åt och ge varandra ett högre KASAM för att känna sig trygg och bekväm i sin tillvaro.

Idrotten har en väldigt central roll i dagens skola. Kroppen är till för att röra på sig, inte att vila. Därav är regelbunden motion väldigt nyttigt för oss individer. Därför är det också viktigt att elever redan i skolan börjar motionerna och se vad de tycker är kul. När intervjuerna genomfördes ställdes frågan om de motionerade på fritiden och samtliga hade tidigare varit delaktig i någon slags fritidsaktivitet, men slutat av olika orsaker.

Ser vi på KASAM's ena förutsättning, *hanterbarhet*, så kan många olika idrottsaktiviteter anpassas efter varje individs förutsättningar, det gäller bara för idrottsläraren att använda sig utav sin fantasi om vad som ska göras på idrottslektionen. För att eleverna ska känna större *meningsfullhet* med vad som skall göras på idrottslektionen är det en möjlighet att låta även elever planera och påverka idrottslektionerna till viss mån och detta kan göras i så gott som alla delar av de moment som står med i Lgr11.

6. Diskussion

När jag genomförde denna pilotstudie, visste jag redan innan att arbetet inte kommer vara tillräckligt stort för att jag ska kunna säga hur det är på just denna skola och vad orsakerna kan vara för att bidra till en sämre delaktighet hos eleverna.

Innan jag genomförde mina intervjuer funderade jag över vad elever skulle kunna ha för orsaker till varför de inte deltar i undervisningen. Det första som slog mig var att de helt enkelt inte tycker om själva ämnet idrott och hälsa, det helt enkelt är delvis eller till och med totalt ointressant. Det andra som skulle kunna vara en bidragande orsak och som är en kombination till ointresset är kroppsidealet, att eleven inte är nöjd med sig själv, att de inte känner sig trygga och blir därför inte trygga i sin omgivning heller. Jag anser att dessa två faktorer är två grundläggande orsaker och därifrån skapas flera andra *problem* som eleverna ser, framförallt hos sig själva. Jag tror att just tjejer har väldigt stora problem med detta, vilket även en av de tidigare studierna visar, men det kan också bero på att jag själv är tjej. Samma problem finns nog bland killarna, bara att det möjligen inte framhävs lika tydligt, eller att killar pratar med andra killar om sådana saker. Samtliga skolor som jag gått på som yngre och praktiserat på har det funnits en skolsyster eller kurator och denna har alltid varit en kvinna. Jag tänker mig att det möjligen skulle kunna vara ett problem för alla elever att gå dit för att prata om sina problem, jag tänker just i den åldern då mycket händer i kroppen och man hamnar i puberteten. Vågar elever gå och prata om sina problem med en vuxen? Är det något ens tjejerna gör om det dyker upp problem som kroppsideal och övervikt? Jag tycker att skolsyster är något bra och som alltid ska finnas tillgänglig på skolan, om någon behöver gå dit. På denna skola finns hon inte alltid tillgänglig, vilket jag tänker mig gör att både lärare och elever tappar delvis respekt för henne och när någon rekommenderar att eleven ska gå dit kan den svara ”Hon är ändå aldrig här” och då låter eleverna det bara vara och problemet växer möjligen med tiden. Detta var något jag hörde när jag skulle plåstra om en elev under praktiken.

Det finns elever, såsom en av de jag intervjuade, som tycker att idrott ser kul ut, men eleven känner sig överviktig och därav tycker denne att det är omklädningsrummet som är otroligt jobbigt, att visa upp sin kropp för sina klasskamrater. Väljer elever att vara borta utan skäl för att det är jobbigt att byta om och duscha bland andra? När jag var yngre hade jag klasskompisar som bytte om till idrotten, men såg till att inte anstränga sig, presterade sämre

eftersom de inte ville svettas, vilket betydde att de slapp duscha. Det är svårt att redan då inse att alla människor ser olika ut och hur man själv blir har även med gener att göra, vilket gör att man inte blir som någon annan. Jag tror att även nu i dagens samhälle, när det finns olika finesser på dessa mobiltelefoner, så som kameror, finns det nog elever som är rädda att de ska hamna på kort i obekväma sammanhang, i omklädningsrum, och hamna på internet. Det kan också vara en rädsla hos eleverna som gör att de inte vill vara där.

Alla idrottslektioner ska vara schemalagda så pass att eleverna har möjlighet att duscha efter, men vissa har som orsak att de inte hinner göra det och sitter därför hellre på sidan under hela lektionen eller inte dyker upp alls. Där får man ha en dialog med idrottsläraren också, om man känner att man inte hinner, gå några minuter tidigare från lektionen. Det brukar inte lärare ha några problem med, då de fortfarande vet att de är i omklädningsrummet.

Jag tycker att den första studien jag tagit fram med Lodewyk (2009) fångar en del av det jag skriver om i detta arbete. Det är framförallt eftersom jag fått detta tilltalat i två av intervjuerna jag genomfört att elever inte deltar i undervisningen på grund utav missnöje av sin kropp och har därav en allmänt dålig inställning till idrott och hälsa.

Det finns många möjliga orsaker att skylla på och det är svårt även för läraren att ta ställning när samma elev kommer gång på gång med orsaker till att inte vara med. Läraren måste försöka ta ställning till detta i tidigt skede, ta reda på den grundläggande orsaken till vad det är som gör att det inte är kul. Det finns elever som alltid har varit med och helt plötsligt blir det omotiverat att vara delaktig och där kan man som pedagog försöka ta reda på vad det kan vara.

Studien som Meckbach (2004) skrivit om är intressant för arbetet och resultatet jag vill komma fram till eftersom detta är en av orsakerna till att eleverna inte vill delta på lektionerna. Pedagogerna har en viktig roll i elevernas val och möjligheter i skolan. Det är inte alltid *felet* sitter hos eleverna, utan pedagogen kan ha påverkat elevernas beslut.

6.1 Avslutande reflektion

Något av det jobbigaste som finns i skolsammanhang, som vi i samhället försöker undvika, men är väldigt svårt, är mobbning. Mobbning kan ske så tyst och oskyldigt bland eleverna att man som lärare har svårt att lägga märke till det på lektionerna. Vissa kan göra det tydligt,

skrika något om ens utseende eller vad som helst inför flera andra, medan andra gör det när inte de andra ser. Jag hade en dialog med en äldre man som just berättade att han blev kallad för olika saker på grund ut av sina stora öron. Förr i tiden var det hårdare med att vara delaktig i allting i skolan, men det blev inte motiverande att alltid bli vald sist när det var dags för någon lek eller tävling, eller att alltid höra en kommentar om sina storväxande öron under idrottslektionen. Jag hade själv en tanke i början att mobbning kan vara en orsak till ett icke deltagande i undervisningen, men jag valde rätt tidigt att jag inte ville ställa några frågor om detta för eleverna eftersom detta kan vara ett känsligt ämne, särskilt när eleverna vet att det ska skrivas ett arbete om svaren. Det kan vara ett känsligt ämne och jag vet inte om eleverna hade svarat ärligt, eftersom man inte brukar vilja berätta om man blir mobbad, men det är bara hur jag ser på situationen.

Jag tror att mobbning än idag är ett bekymmer i många skolor, fast de mobbade blir ofta retade i efterhand, i omklädningsrummet eller på rasten, då ingen lärare finns i närheten. Det behöver inte vara fysisk mobbning, att någon skulle bli slagen eller liknande, utan bara de psykiska orden att bli kallad för ”Vingmutter” när man har stora öron eller att någon säger hur dålig man är på det man gör. I den åldern, när det är mycket som händer med kroppen, är det nog väldigt svårt att försöka vara självständig och stå för den man är, när man inte riktigt själv vet vem man är. Att detta kan ske i idrottshallen kan vara en bidragande orsak till att elever inte är aktiva, även fast de är ombytt, eller att de inte är med alls. Vissa elever kan tro att om de deltar i idrotten kommer de att bli mobbade, att det kan vara en start till mobbningen, om de andra får se ens kropp eller utövande.

Inom skolan, speciellt i högstadiet, tänker jag mig att det lätt bildas en hel del olika grupperingar av olika slag, olika *gäng* där man umgås med de kompisar som man trivs med. Börjar någon i detta gäng till exempel att skolka från idrottslektionerna för att denne inte tycker att det är kul eller av andra orsaker, kan det ge en kedjereaktion till andra i gruppen som hänger på detta. Människan är påverkingsbar och det är utifrån alla lägen.

En av eleverna i intervjun nämner att detta med att inte vilja vara med på idrotten har blivit en diskussion och att detta har pratats med rektorn. Jag tycker det är bra av eleverna att våga säga vad de tycker, vad de känner och hur personalen på skolan kan vara till någon hjälp. Att rektorn löste lite av situationen genom att ge några elever hjälp med en 30 minuters lång lektion där de hinner visa lite kort för läraren vad de kan, är en god väg till hjälp, men jag

anser att rektorn och skolan kan göra mer. Eleven nämnde också i intervjun att hon känner flera som har någon slags diagnos, vilket denne själv inte har, men att de inte fått någon specialundervisning för idrotten. Detta kan vara brist på ekonomin, att skolan inte har råd att ha tillräckligt mycket personal för att ge så många elever som möjligt goda förutsättningar för att kunna klara sig igenom kursen Idrott och Hälsa. Det blir möjligen något som andra elever kan jämföra med att ”Varför får dom, men inte vi?”.

Det finns idéer som att samföra två ämnen i ett, att ha till exempel en matematiklektion, men att ta med sin klass ut på gården och räkna med stenar eller kottar kanske kan vara en hjälp till elever att se andra sidor i idrott och hälsa.

En bra lösning som idrottslärarna på denna skola har hittat är att ta dem till skolans gym för att få styrketräna tillsammans med en kompis. Detta kan försökas göra med flera för att försöka få de motiverade och aktivera sig.

Att vara med på skolidrotten handlar absolut om att det är skolans plikt att eleverna skall vara med och försöka ge ett godkänt betyg för dem, men inom Idrott och hälsa handlar det även om din kropp, din hälsa vid sidan av skolan. Skolidrotten ska få dig motiverad till att göra andra saker på fritiden, att börja med någon slags fritidsaktivitet, exempelvis styrketräning på ett gym i närheten av där du bor. Skolidrotten är en hjälp för eleven att finna en hälsosam livsstil.

Hur påverkas andra elever utav att samma elev är borta under flera lektioner? Det påpekade eleverna som blev intervjuade att de inte blir påverkade på speciellt sätt, mer än att de frågar varför de inte deltar. Det är inte lätt för läraren varje gång heller, då de planerar en idrottslektion för ungefär ett visst antal elever, men sedan är det flera som inte dyker upp. Ett exempel kan vara att läraren planerar att köra fotboll över helplan i den stora gymnasalen, tio spelare får vara på plan och sedan skall det vara två avbytare i varje lag. Fyra elever dyker inte upp på idrottslektionen, eleverna får spela fotboll, som flera tycker om, men det blir inga avbytare och eleverna springer sig trötta tidigt, alternativt färre spelare på plan och det blir större yta att spela på. Det jag vill komma fram till är att lärarna måste tänka om sin planering när eleverna inte dyker upp. Självklart ska man alltid räkna med att det finns bortfall på sjukdomar eller skador i nästan varje klass. Det är tråkigt för läraren att redan innan räkna bort en elev som dom vet inte kommer dyka upp eftersom den inte trivs. Detta är något som

påverkar också resten av eleverna i gruppen, de börjar fundera över varför de andra inte är med och någon i den aktiva gruppen kanske inte tycker att det är så roligt med idrott, men är delaktig för att få ett godkänt betyg, tycker de nog inte det är så roligt att vara färre på lektionen och få anstränga sig mer och inte vila lika mycket som det var tänkt, är orättvist mot dem.

Den andra studien skriven av Hagger & Chatzisarantis (2009) är intressant, om verbal- och icke verbal feedback, eftersom att detta kan vara något elever inte ens funderar på kan vara en orsak till ett icke – deltagande i undervisningen. Som pedagog är detta ett bra sätt att uppmuntra fler elever till att röra på sig i skolan, men också vid sidan av skolan. Skulle eleverna jag genomfört intervjuerna på ta chansen att vara med på idrottslektionerna och pedagogen skulle ge positiv feedback skulle det möjligen kunna bli en liten förändring i elevens beslut att vara delaktig i undervisningen.

Att försöka hitta en god gemenskap mellan klasskamraterna och en god relation till idrottsläraren skulle göra det lättare för flera och ett större antal elever skulle befinna sig i idrottshallen för undervisning.

6.2 Slutsats

När jag påbörjade arbetet hade jag en tanke om vad jag trodde var orsaken till varför elever inte var delaktiga på idrottslektionerna berodde på kroppsideal och intresse, men efter denna analys har jag upptäckt att orsakerna kan vara så mycket mer. Efter denna studie har insett att denna kan bidra till mina visioner inom Idrott & Hälsa.

Källförteckning

Antonovsky, Aaron, (2005) *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och kultur.

Hagger, Martin S. & Chatzisarantis, Nikos L.D. (2007). *Intrinsic Motivation and Self – Determination in Exercise and Sport*. Leeds: Human Kinetics.

Hagström, Ulf, Redemo, Eva & Bergman, Lena. (2000) *Låter sig skyddsänglar organiseras?* Grafiska punkten, Växjö. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Hartman, Jan. (2004). *Vetenskapligt tänkande*. 2:a upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Lodewyk, Ken R, Gammage, Kimberley L & Sullivan, Philip J. (2009). Relations Among Body Size Discrepancy, Gender, and Indices of Motivation and Achievement in High School Physical Education. *Journal of Teaching in Physical Education*, (28), 362-377.

Meckbach, Jane. (2004). “Ett ämne i förändring – eller är allt sig likt?”, I Håkan Larssons & Karin Redelius (red.), *Mellan nytta och nöje – bilder av ämnet idrott och hälsa*. (ss. 81-98), Stockholm: Idrottshögskolan.

Patel, R., Davidson, B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, upplaga 3, Lund: Studentlitteratur

Redelius K. (2004) *Bäst och Pest! Ämnet idrott och hälsa bland elever i grundskolan senare år*. Larsson H. Redelius K. (red) *Mellan nytta och nöje*.(149-172) Stockholm: Edita Nordstedts Tryckeri

Skolverket (2011)

Stukåt, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Theidin Jakobsson B. (2004) *Basket, brännboll och så lite hälsa! Lärares uppfattning om vad hälsa innebär i ämnet idrott och hälsa*. (s. 99-122) Stockholm: Edita Nordstedts Tryckeri

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.

Elektronisk källa

[http://www.skolinspektionen.se/Documents/Regelbudentillsyn/flygande%20tillsyn/slutrappo
rt-flygande-tillsyn-idott.pdf](http://www.skolinspektionen.se/Documents/Regelbudentillsyn/flygande%20tillsyn/slutrappo
rt-flygande-tillsyn-idott.pdf) 2011-11-13

Bilaga 1 - Intervjufrågor

(Jag berättar om mig själv och varför jag är här, varför jag ska göra detta)

Berätta lite om dig själv.

Jag frågar om andra saker kring skolan, behöver inte fråga om idrott direkt, vilket favoritämne du har i skolan? Varför tycker du det? Vad tycker du om idrott? (Inte för många frågor i ett).

Vad finns det för skäl som gör att eleven inte är med på idrottslektionen?

- Hur påverkar detta andra elever, även lärare, enligt dem?

Hur upplever eleverna nivån på lektionerna?

- Är det anpassat för alla elever?

Vad har eleven för erfarenheter av idrott?

- Vad gör de på fritiden?
- Motionerar de?

När var idrott roligt?

- Vad gjorde ni då?

Försöker lärarna motivera eleverna till att delta på lektionerna?

- På vilket sätt?

Bilaga 2 - Intervjuer

Intervju 1

I: Vad gör du på fritiden?

R: Jag är med kompisar, är med killen och det är typ det.

I: Du går i 9an?

R: Ja och det går bra i skolan.

I: Vad har du för favoritämne i skolan?

R: Syslöjd, just för att det är roligt, man gör saker, man sitter inte stilla och skriver bara. Ingenting annat i skolan är roligt eftersom slöjd är ett praktiskt arbete.

I: Vad tycker du om idrott?

R: Det har jag aldrig tyckt om eftersom jag inte tycker om att ha andra människor runt om kring mig, som typ tittar på hur jag gör saker, möjligen kommenterar detta.

I: Har det alltid varit så?

R: Ja, och jag har heller inte kunnat delta på grund utav mina knäproblem, jag har "Schlatter".

I: Tycker du det är för hög nivå på idrottslektionerna? Att idrottslärarna har för höga krav på er elever? Att du har för stor press på dig själv?

R: Nej, utan det är det här med människorna runt om kring.

I: Är det jobbigt med klasskamraterna, då tänker jag under andra lektioner också, att de försöker hetsa andra elever?

R: Dom håller på, ibland kommenterar de oss andra.

I: Har du problem med omklädningsrummet, med att byta om med andra?

R: Ja, det är också ett problem, att alla byter om i samma omklädningsrum. Även att vi har idrott tillsammans med en annan klass under idrottslektionerna gör det lite jobbigt.

I: Har du hållit på med någon idrott under ditt liv?

R: Balett, judo, dans, men inte längre på grund utav knäna och att jag tröttna. Jag höll inte på med idrotterna samtidigt, utan en i taget.

I: Bor du i Nykvarn?

R: Ja, halvt. På veckorna bor jag i Nykvarn och på helgerna i Göteborg. Mamma bor i Göteborg. Lite jobbigt att åka 6 timmar buss dit, men det funkar. Jag vill flytta dit när jag ska börja gymnasiet och läsa något i inriktning mot målare.

I: Är du med på idrotten någon gång?

R: Ja, senast idag. Jag och min kompis var nere i gymmet och styrketränade istället och det känns helt okej för då gör jag någonting i alla fall. Jag brukar komma till idrottslektionerna

och ta närvaro, men aldrig vara med och delta. Men i gymmet känns det okej, när vi bara är två och det är kul också. Duschar får vi göra bland de andra nere vid idrottshallen.

I: Har du någon gång varit med på idrottslektionen?

R: Ja, någon gång, men det var inte alls kul.

I: Försöker lärarna motivera er att vara med på lektionerna?

R: Ja, de försöker tvinga dit oss.

I: Har du berättat för de om ditt problem, vad du känner?

R: Ja, förut hade jag ännu större problem med knäna, jag hade ont varje dag, men nu idag orkar jag inte vara med. Det var läraren som kom på idén med gymmet.

Intervju 2

I: Berätta lite om dig själv, vad gör du på fritiden?

R: Det enda jag gör är väl att plugga och är med mina vänner. Jag är inte så mycket för sport egentligen. Det är ganska mycket att göra i skolan, men det är inte så att det är roligt att plugga, utan jag gör det för att jag måste.

I: Du går i 9an nu?

R: Ja, det är därför jag pluggar, för att få betyg. Därefter ska jag läsa vidare inom bygge eller el.

I: Trivs du i klassen?

R: Det funkar, men det är inte jättebra. Det är aningen stökigt. Det är mycket grupperingar i klassen.

I: Vad har du för favoritämne i skolan?

R: Inget speciellt, jag gör allt för att få betygen.

I: Vad tycker du om idrott?

R: Jag har ingenting emot att sporta, det tycker jag faktiskt är kul, men det är någon slags känsla jag får i kroppen som gör att jag inte vill vara med på idrotten. Dagen innan känner jag att jag vill vara med på idrotten, men jag klarar inte av när det är så mycket folk. Jag skolkar hellre, jag bryr mig inte om betyget, bara jag slipper att vara med. Ibland skippar jag att gå ner till idrotten för att ta närvaro också, men nu har jag fått börja vara nere i gymmet vilket har funkat väldigt bra.

I: Vad är det som med människorna att du inte vill vara med?

R: Det känns som att alla fokuserar på mig, jag vet inte vad det är, men det har alltid varit så. Sedan pratade vi med rektorn, om att få en egen grupp och vi fick en halvtimme i veckan, vilket är någonting i alla fall. Jag tycker inte att han ansträngde sig speciellt mycket för att

försöka få detta att gå igenom. Jag vet några fler som vill ha extra hjälp. Jag själv har ingen diagnos, men jag har ändå problem med idrotten.

I: Försöker idrottslärarna göra någonting åt detta?

R: Ja, hon har försökt väldigt mycket, vilket jag uppskattar, men jag tycker mer att rektorn borde försöka ge oss mer tid. På 30 minuter hinner jag inte visa för läraren hur mycket jag kan. Den enda idrottsläraren är ledig på fredagar där jag själv hade tänkt att jag kunde ha haft idrott, innan min första lektion. Men troligtvis handlar det också om pengar. Den ena pedagogen är där under de där 30 minutrarna och bockar av så mycket den hinner med, så mycket som eleven hinner visa. Det har möjligen med pengar att göra, men samtidigt borde idrott vara en utav de viktigaste ämnena i skolan.

I: Skulle det vara enklare om det bara var tjejer med på idrotten?

R: Jag vet inte. Jag får inte lika mycket blickar på mig, men de andra är ju sportfånar, de tittar ut en och tänker att man är dum i huvudet. Vi kör ju även dubbla klasser också.

I: Inom simningen då? Följer du med till simhallen?

R: Det var många år sedan, men då hängde jag med, men nu idag skulle jag inte vara med. Kanske om det bara är tjejer.

I: Känner du att det är för hög nivå? Att lärarna ställer för höga krav på er?

R: Nej, jag har inga problem med det. Jag klarar mig för att få godkänt om jag hade varit med.

I: Är det svårt med omklädningsrummen? Att byta om och duscha tillsammans?

R: Ja, det hatar jag. Men jag har inga problem med sport. Jag har gått i Cheerleading och dans, men dansgruppen lades ner i Nykvarn så då la jag av. Och att börja i Södertälje är dyrt samt att resan tar längre tid än själva träningen.

I: Gör du någon aktivitet på fritiden nu?

R: Nej, jag vet inte vad jag ska börja i. Finns knappt något i Nykvarn, känns det som.

Jag gymmar på idrottslektionerna och i gymmet finns både vikter, spinningcyklar, vilket känns bra.

I: Vad säger idrottsläraren om betygen? Hur betygssätts du?

R: Ena lektionen provar vi på friidrott. Då tar vi ungefär 5 minuter för varje del, så jag hinner visa upp vad jag kan. Sedan kör vi lite tennis, pingis, volleyboll och så vidare.

I: Har du varit med på lektionen någon gång tillsammans med klassen?

R: Ja, när det har varit volleyboll och pingis, vilket har funkade okej.

I: Påverkar det andra elever att ni inte är med på lektionerna?

R: Nej, inte mer än att de frågar varför jag inte är med på idrotten. Då svarar jag bara att jag har egen gympa. De kanske tycker det är lite konstigt, men jag behöver inte berätta mer för dem. Så länge jag får godkänt i ämnet så är jag nöjd.

Intervju 3

I: Vad gör du på fritiden?

R: Inte så mycket. Jag går inte på någon sport, jag är inte så intresserad utav det. Jag är hemma, är ute och går och umgås med kompisar.

I: Hur funkar det med utbildningen, här på skolan?

R: Det funkar bra.

I: Favoritämne i skolan?

R: Bild. Jag tycker om att rita. Sedan tycker jag om hemkunskap, det är kul att få hålla på att pillra med saker och ting. Det praktiska.

I: Vad tycker du om idrott?

R: Jag tycker inte alls om idrott. Jag har aldrig tyckt om idrott, jag är ingen idrottsmänniska. Jag är inte direkt bekväm med mig själv på idrotten. Det är därför jag inte är så intresserad utav det.

I: Har det alltid varit så?

R: När jag var mindre så var det inget jag tänkte på, men nu när jag blivit äldre, börjar jag tänka på utseendet osv. Jag känner mig lite överviktig så jag känner mig inte bekväm med mig själv, inte byta om med andra, visa upp mig för andra. Omklädningsrummet är jobbigt för jag vill verkligen inte visa upp mig för andra hur jag ser ut. Det är därför jag är ute och går.

I: Brukar folk påpeka detta?

R: Nej, inte alls.

I: Har du varit med på idrotten någon gång?

R: Det har jag. Förut var jag med väldigt ofta och då var det kul. Men nu när jag känner mig överviktig så är det inte alls kul att vara med.

I: Försöker du få betyg i idrott?

R: Jag försöker. Jag har pratat med min idrottslärare om det och hon har sagt att jag ska försöka, så jag försöker få ett E i alla fall.

I: Är gymmet på skolan ett alternativ?

R: Nej, eller jag har hört de nämna det, men sedan har jag inte tänkt så mycket mer på det.

I: Du kommer ändå till idrottshallen när ni har lektion och visar att du är i skolan?

R: Ja, det gör jag.

I: Tror du det skulle vara lika jobbigt om ni bara skulle vara tjejer på idrotten?

R: Jag tror det skulle vara mindre jobbigt, eftersom killarna kan påpeka detta mer. Det har varit så några gånger, att det bara har varit tjejerna, men jag har inte varit med för jag har inte känt mig bekväm med att byta om.

I: Tycker du att lärarna ställer för höga krav på er?

R: Vissa saker, ibland kan det vara så.

I: Tycker du idrott är kul annars?

R: Ja, jag tycker om att röra på mig annars. Det ser jättekul ut.

I: Har du utövat någon idrott på fritiden?

R: Ridning och Cheerleading.

I: Men det är ingenting som är aktuellt nu?

R: Nej, inte längre.

I: Försöker lärarna motivera dig att vara med på idrotten?

R: De försökte med det förr, men nu tror jag att de har gett upp det.

I: Har det varit såhär under hela högstadiet?

R: Det började i 7an.

I: Hur är stämningen i din klass under andra lektioner?

R: Förut var det mer grupperingar, men nu har det blivit bättre.

Bilaga 3 – Litteratursökning

Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att finna en större förståelse av elevers icke – deltagande i undervisningen av idrott & hälsa.

- Vad finns det för skäl som gör att eleven inte är med på idrottslektionen?
- Hur påverkar detta andra elever, även lärare, enligt dem?
- Hur upplever eleverna nivån på lektionerna?
- Vad har eleven för erfarenheter av idrott?

Vilka sökord har du använt?

KASAM
Pupils
Sport
Non-participating

Var har du sökt?

Ebesco
DiVa

Sökningar som gav relevant resultat

DiVa: ”Varför elever inte är delaktiga på idrotten”

Kommentarer

Jane Meckbachs studie finns i boken Larsson, H. & Redelius, K. (2004) *Mellan nytta och nöje – bilder av ämnet idrott och hälsa* s. 81-98.